

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет фізико-математичний

Кафедра методики навчання математики та методики навчання інформатики

ЗАТВЕРДЖУЮ»:

Перший проректор _____

Набока О.Г.
_____ (ПБ)

_____ 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Основи безпеки інформаційних систем**

підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності _____ 014 Середня освіта (Інформатика)
(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою _____ Середня освіта (Інформатика)
(назва програми)

мова навчання _____ українська

Розробник:

Кайдан Н.В. кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри методики навчання математики та методики навчання інформатики

Рецензенти:

Величко В.Є. кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри методики навчання математики та методики навчання інформатики ДВНЗ «ДДПУ»

Кадубовський О.А. кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри математики та інформатики ДВНЗ «ДДПУ»

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри: **методики навчання математики та методики навчання інформатики**

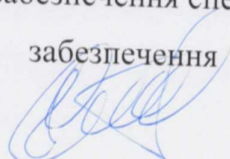
Протокол № 1 від « 27 » серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

В.Є. Величко

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Інформатика)
Керівник групи забезпечення кандидат фізико-математичних наук
доц. **Стьопкін А.В.**

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою

Державного вищого навчального закладу

«Донбаський державний педагогічний університет»

«28» серпня 2020 р.,
протокол № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:
	4-й
	Семестр
	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 2,8 самостійної роботи здобувача – 2,5	Лекції
	24 год.
	Лабораторні
	24 год.
	Самостійна робота
	42 год.
	Вид контролю:
	залік

Метою вивчення дисципліни «Основи безпеки інформаційних систем» є формування теоретичних знань щодо можливих небезпек і ступеня ризику втрат інформації, розуміння суті інформаційних процесів в криптографічних системах; застосування комп'ютерів для вирішення завдань шифрування і дешифрування, а також практичних навичок щодо забезпечення захисту програмної продукції.

2. Матриця результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни

«Основи безпеки інформаційних систем»

Результати навчання	Методи навчання	Методи контролю
Демонструє знання з основних розділів інформатики. Уміє розробляти алгоритми розв'язування задач з інформатики, аналізувати складність й ефективність алгоритмів; реалізовувати алгоритми мовами програмування; обирати та застосовувати програмне забезпечення для розв'язання прикладних задач. Уміє застосовувати інформаційні та телекомунікаційні технології на уроці, у позакласній і позашкільній роботі. Уміє організовувати діяльність учнів на уроці із дотриманням правил і рекомендацій щодо здоров'язбереження школярів; впроваджувати засоби та методи захисту інформації та безпеки в мережі Інтернет.	Поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання з використанням інноваційних технологій: - словесні методи: лекція, диспут, дискусія; - наочні методи: спостереження, демонстрація; - практичні методи: обробка довідкової інформації, тезування, рецензування, аналіз.	Спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне та письмове опитування, практична перевірка, рейтинговий контроль, оцінювання самостійної роботи, доповіді презентації, контрольна роботи, залік.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	Денна форма		
		л	лб	с.р.
Тема 1. Забезпечення захисту інформації в інформаційно-комунікаційних системах.	20	5	5	10
Тема 2. Основні загрози безпеці інформації в інформаційно-комунікаційних системах.	18	5	5	8
Тема 3. Нормативні документи з оцінювання захищеності інформації.	18	5	5	8
Тема 4. Захист інформації на рівні операційної системи.	18	5	5	8
Тема 5. Захист інформації в розподілених системах.	16	4	4	8
Усього годин	90	24	24	42

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Базові поняття. Будова систем захисту інформації. Основи криптографічних методів захисту інформації.	5
2.	Типові вразливості систем і аналіз причин їх появи.	5
3.	Нормативно-правова база України. Міжнародний стандарт ISO/IEC 15408.	5
4.	Апаратне забезпечення засобів захисту. Захищені операційні системи. Засоби захисту в операційній системі Windows. Системи оброблення конфіденційної інформації.	5
5.	Основи безпеки інформації в комп'ютерних мережах. Безпека мережних протоколів Інтернету. Безпека прикладних служб Інтернету.	4
Разом		24

4.2. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основи криптографічних методів захисту інформації.	5
2.	Організаційна робота із захисту інформації з обмеженим доступом в країнах НАТО і ЄС.	5
3.	Вивчення міжнародного стандарту з оцінювання безпеки інформаційних технологій (ISO/IEC 15408)	5
4.	Вивчення організаційної роботи служби захисту інформації в автоматизованих системах	5
5.	Управління безпекою інформаційно-комунікаційних систем.	4
Разом		24

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теоретичні основи захисту інформації. (Опорний конспект, презентація)	10
2.	Шкідливе програмне забезпечення. (Опорний конспект, груповий проєкт)	8
3.	Розвиток стандартів безпеки. (Опорний конспект, презентація)	8
4.	Засоби захисту в операційній системі UNIX. (Опорний конспект, індивідуальний проєкт)	8
5.	Засоби захисту в розподілених інформаційно-комунікаційних системах. Передавання інформації через захищені мережі. (Опорний конспект, презентація)	8
Разом		42

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання здійснюється у вигляді поточного контролю знань, проміжних контрольних робіт та оцінювання самостійних і індивідуальних робіт. Результати поточного контролю рівня знань здобувачів (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до відома всіх здобувачів і виставляються в «Журнал обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю. Кожен

здобувач може ознайомитись з розподілом балів за всі види роботи впродовж семестру (в дистанційному курсі, зокрема).

Результати навчання оцінюються у процесі *лабораторного заняття* за такими критеріями:

- ✓ під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;
- ✓ у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами та математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

У разі відсутності на лабораторному занятті здобувач вищої освіти повинен самостійно виконати роботу та надати для перевірки.

Самостійна робота до кожного практичного заняття має бути виконана до початку наступного. Індивідуальні завдання виконуються впродовж семестру.

Максимальний бал оцінювання результатів навчання у процесі написання проміжних контрольних робіт виставляється за правильні відповіді на всі питання роботи. Для кожної контрольної роботи надається розподіл балів за кожне завдання, з яким можна ознайомитись завчасно (зокрема, в дистанційному курсі). Роботи, написані на незадовільну оцінку, не зараховуються та мають бути виконані після аналізу помилок в додатковий час.

Унаслідок виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи іншої форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу вищої освіти, може бути знижена:

- ✓ за неповну відповідь;
- ✓ за кожную неправильну відповідь;
- ✓ за невчасне виконання завдання;
- ✓ за недостовірність поданої інформації;
- ✓ за недостатнє розкриття теми;
- ✓ за відсутність посилань на літературні джерела;
- ✓ за порушення академічної доброчесності.

Підсумковим контролем з даної дисципліни є залік. Оцінювання результатів навчання проводиться по закінченні вивчення навчальної дисципліни, на останньому практичному занятті або в період до початку екзаменаційної сесії відповідно до графіка освітнього процесу. На останньому аудиторному занятті оголошуються здобувачам вищої освіти відкрито (у присутності групи) накопичені ними бали поточного оцінювання з навчальної дисципліни, отримані під час лекційних, практичних занять та за виконану самостійну роботу. Залік, як форма контролю, передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни (за наявності у здобувача не менше 60 балів за поточну роботу - без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти. Здобувач має право (за бажанням) підвищити власний результат оцінювання в балах, шляхом

виконання завдань самостійної роботи, але не пізніше ніж до початку екзаменаційної сесії.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 - бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90 - 100 балів	відмінно	зараховано
75 - 89 балів	добре	
60 - 74 балів	задовільно	
26 - 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 - 25 балів	неприйнятно	

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- групові проекти;
- індивідуальні завдання;
- залік.

7. Рекомендована література

Основна

1. Горбенко Ю.І., Горбенко І.Д. Інфраструктури відкритих ключів . Системи ЕЦП. Теорія та практика. Харків. Форт. 2018 , 593с.
2. Іваночко С.Г. Криптологія. Львів: Національний Університет Львівська Політехніка, 2018. 46 с.
3. Інформаційна безпека: навч. посіб. / Ю. Я. Бобало [та ін.] ; за заг. ред. д-ра техн. наук, проф. Ю. Я. Бобала та д-ра техн. наук, доц. І. В. Горбатого ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. – 573 с.
4. Козіна Г.Л. Криптографія від історії до сучасних стандартів: навч.посібник / Г.Л. Козіна. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 192 с
5. Технології захисту інформації [Електронний ресурс] : підручник для студ. спеціальності 122 «Комп'ютерні науки», спеціалізацій «Інформаційні технології моніторингу довкілля», «Геометричне моделювання в інформаційних системах» / Ю. А. Тарнавський; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 2,04 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 162 с.

Додаткова

1. Акуленко, Ірина. Шифр віженера та модульна арифметика у навчанні математики на поглибленому рівні [Текст] / І. Акуленко, Н. Красношлик, Ю. Лещенко // Математика в рідній школі : наук.-метод. журн. - 2017. - № 1. - С. 20-24.

2. Безущак О.О., Ганюшкін О.Г., Кочубінська Є.А. Навчальний посібник з лінійної алгебри для студентів механіко-математичного факультету. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2019. – 224 с.
3. Дискретна математика. Теорія множин і відношень. Комбінаторика. Числення висловлювань: навч. посіб. / Н. П. Тменова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Київський університет, 2018. - 103 с.
4. Дрозденко В.О. Вища математика: необхідний теоретичний мінімум: навч. посіб. В.О. Дрозденко, О.Л. Дрозденко Б.: Пшонківський О.В., 2020. 264 с.
5. Когут Ю. І. Корпоративна безпека: практичний посібник. Консалтингова компанія «СІДКОН», 2021. – 460 с.
6. Лісовська Ю. Інформаційна безпека України: навч. посіб., Кондор, 2018. – 172 с.
7. Он-лайн підручник з криптографії. Режим доступу: <https://cutt.ly/vYii7HQ>

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Криптографія на Python: <https://habr.com/en/post/265309/>
2. Ліга Бізнес Інформ www.liga.net/
3. Математичний партнер. Режим доступу: <http://mathpar.com/>
4. Навчальна література www.pidruchniki.ws
5. Нормативні акти України www.nau.kiev.ua/
6. Основи криптології. Режим доступу: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4199>
7. Основні поняття кріптології: <http://lib.mdpu.org.ua/e-book/kruptologiya/lect1.html>
8. Порівняння симетричних та асиметричних криптосистем: <https://sites.google.com/site/sucasnikriptosistemik/home/porivnanna-simetrichnih-zasimetrichnimi-kriptosistemami>
9. Пошуковий сервер www.google.com.ua
10. Сервер Верховної Ради України www.rada.kiev.ua
11. Сервер української енциклопедії www.uk.wikipedia.org
12. Українське право www.ukrpravo.com
13. Шифрування у Python: <https://python-scripts.com/encryption-cryptography>

9. Посилання на дистанційний курс

Дистанційний курс дисципліни на освітньому контенті в CMS Moodle <http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=2291>